

Plattan i Helsingfors

Minnesplattan har just avtäckts på Sokos i Helsingfors, fr v Sveriges ambassadör Kerstin Asp-Johnsson, Helena Hernberg och överborgmästare Eva-Riitta Siitonen.

Foto: Kai Rosnell

Så är minnesplattan i Helsingfors äntligen på plats.

En stor och minnesvärd händelse, speciellt för de många krigsbarn som började sin långa resa på järnvägsstationen i Finlands huvudstad.

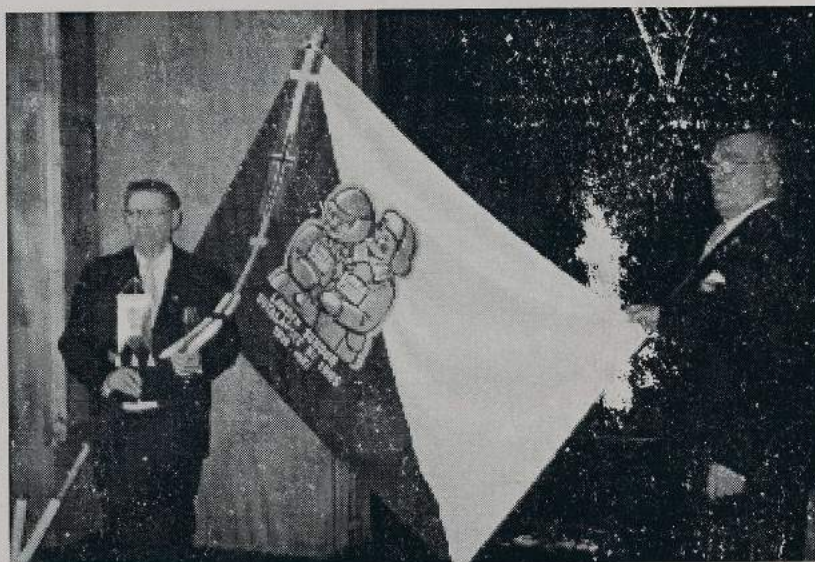
Se vidare

sidorna 2, 3, 8-9, 14 och sista sidan!

Lahtis inviger krigsbarnsfana

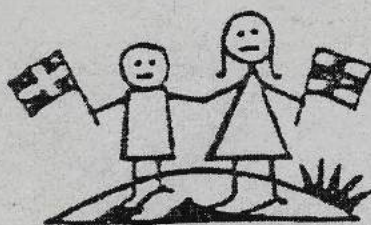
Man är mycket för stor-slagna jubileer och yttre attribut i Finland.

I samband med Lahtis-föreningens femårsjubileum 24 september invigdes en krigsbarnsfana. Den skall användas första gången på självständighetsdagen 6 december i år, för att påminna om att krigsbarnen också har sin plats i historien.

Så här ser den ut, krigsbarnsfanan som invigdes vid Lahtis-föreningens femårsjubileum. Matti Huotari (t v) har designat både fanan och bordsstandaret. Jorma Kojo till höger.

Foto: Helena Hernberg

Riksförbundet
Finska krigsbarn

Från redaktionen

Detta något försenade nummer av tidningen ägnas till stor del åt avtäckningen av minnesplattan i Helsingfors.

Helsingfors-föreningen med Taisto Vihavainen i spetsen hade planerat ett ambitiöst program. Tyvärr blev resultatet inte som förväntat.

Kanske hade man inte från början kontaktat rätt instans i Järnvägsstyrelsen eftersom man fick ett mycket sent nej till att sätta upp plattan på järnvägsstationen. Kanske var Museiverket inblandat – det sägs att verket inte tillåter några som helst minnesmärken på Posthuset eller stationsbyggnaden.

Det kan också förklara varför det inte heller finns något minnesmärke efter president Kyösti Kallio som dog där (i armarna på marskalk Mannerheim) hösten 1940 just när han skulle resa hem.

Nu blev det en nödlösning: plattan (det är en enkel kopparplatta, inget konstverk, ingen relief) har placerats i en gångtunnel under Sokos-varuhuset. På ett relativt fräscht ställe, men ändå: under jord! Och invigningsceremonin, på tredje våningen i varuhuset mitt bland kunder och expediter på bh-avdelningen, kändes inte helt perfekt.

Det bestående intrycket blev att Helsingfors-nejdens femårsjubileum var det viktiga, minnesplattans avtäckning en bisak. Men det var ju därför som så många krigsbarn från Sverige reste dit: för att sluta cirkeln på järnvägsstationen.

Vi har en stor gemensam uppgift: att dokumentera vår historia. Vi har satt vårt fingeravtryck på Skeppsbron i Stockholm i form av en minnesrelief (som är lätt att hitta, och man behöver inte använda blixtnär man fotograferar den). Nu återstår att samla våra berättelser i bokform, och bidra till den historieskrivning som ordförande Pirkko Ahlin efterlyste vid Riksmötet och i förra numret av MedlemsNytt, som också den är en del av dokumentationen och historieskrivningen.

Denna gång intervjuar vi Kai J Palomäki som hamnade i Danmark och blev "Mister Schmidt" och bildade Danmarks "Finneborn-förening".

Och vi berättar bl a om den lilla orten Högsäter i Dalsland där Linnea Johansson och hennes far på sitt sätt gjorde en stor insats för Finland. Kai Rosnell

Detta nummer av MedlemsNytt är tryckt hos *Ekonomi-Print AB*, Stockholm, i oktober 2000.

I detta nummer:

	sid
Från redaktionen	2
Ordföranden har ordet	3
Intervju med Kai J Palomäki Schmidt	4-5
Om dokumentationen	5
Träff i Borås	5
Högsäter i högsätet	6
Som droppar, dikt	7
Internet-adresser	7
Minnesplattan i Helsingfors	8-9
Arkiven: en intressant historia	10-11
Protokoll från årsmötet	12
Marjattas mössa	13
Riks 2001 i Kungälv	13
Inlägg, debatt	14
RFK-info, På gång...	15
Nya böcker	15
RFK:s styrelse	15
Plattan på plats i Helsingfors	16

I nästa nummer:

Finneborn i Helsingfors
Marjaana åter i Viborg
Utlandsfinländarparlamentet
Fler berättelser
Nya böcker
Med mera.

Tidningen

Nästa nummer av MedlemsNytt utkommer i början av december. Deadline för bidrag 20 november.

Årsprenumeration SEK 60:-- (för icke-medlemmar) till RFK:s pg 424 54 97 - 5.

I Finland FIM 50:-- till Kai Rosnell, bankkonto (Porin Osuuspankki) 570081 476 212. **Glöm inte ange namn, adress och vad betalningen avser.**

Redaktionen för MedlemsNytt:

Pirkko Ahlin, ansvarig utgivare. Tel 054-

158638. E-post: pirkko.ahlin@swipnet.se

Kai Rosnell, chefredaktör (redigering, layout),

Kölängsv. 10, 741 42 Knivsta. Tel: 018-380009.

E-post: kai.rosnell@mail.bip.net

Gunnar Sältin, Odengatan 47, 4 tr,

113 51 Stockholm. Tel: 08-6731869.

Gui Emanuelsson, Mjölnerbacken 15, 4 tr,

174 48 Sundbyberg. Tel: 08-7333187.

— Ordföranden har ordet: —

Karlstad i september 2000

Kära Vänner!

Återigen höst. Det innebär soliga, en aning kyliga dagar, hög himmel och frisk luft. Nåja, det kan också innebära regn och rusk och stormvindar. Men denna blandning tror jag är värdefull. I det gråa och trista kan vi längta efter det vackra. När det vackra sedan kommer uppskattar vi det så mycket mer.

Nu har man även i Helsingfors avtäckt en minnesplatta. Den finns uppsatt i passagen mellan Sokos-varuhuset och järnvägsstationen. Det är den plats där barnen samlades innan de anträdde tågresan till Haparanda. Med tanke på detta en väl vald plats, men kanske inte så framträdande och inte heller direkt så vacker. Men gå och se den när du kommer till Helsingfors.

Under festligheterna fick vi möjlighet att lägga ned blommor vid hjältegravarna. Det kändes bra och högtidligt att på detta sätt få visa vår vördnad för våra fäder, kanske även bröder och andra släktingar som stupade i kriget.

Det finns nu minnesmärken över Finska Krigsbarn på flera ställen i Finland och det finns en viktig minnesplatta i Stockholm. För mig personligen fattas det dock en, och jag vet även för många andra, ett minnesmärke på en strategisk plats, nämligen järnvägsstationen i Haparanda.

Det var den första svenska mark vi, som fick resa den långa vägen med tåg, trampade på. Där mötte oss de första svenska människorna och där mötte oss det svenska språket för allra första gången. Själv minns jag inget, men många andra har ju berättat.

Kunde det vara ett samprojekt mellan flera föreningar på båda sidor om gränsen att vid Haparanda järnvägsstation få ett minnesmärke? Det är en tanke jag haft sedan länge.

Referat från Riksmötet i Åhus i maj fanns att läsa i förra numret av MN. Många gäster från många olika håll deltog. Kära vänner från Björneborg och Lahti, förlåt att jag inte nämnde er i mitt brev. Naturligtvis var ni alla så varmt välkomna.

Våra danska vänner har i sommar gjort en förunderlig resa till Helsingfors. Ett reportage från den resan kommer i nästa nummer av MN.

I våra stadgar står bl.a. att vi ska "aktivt verka för att medlemmarnas erfarenheter delges motsvarande föreningar med samma inriktning". Beträffande fallet med sjuåriga Kimberley har vi väl alla reagerat. RFK har till de större dagstidningarna gjort ett uttalande i ämnet. Vad jag vet har dock endast DN tagit upp det. Vi har där bl.a. påpekat vad upprepade separationer kan leda till. Vi har ju stor erfarenhet av detta.

Dessutom har representanter från RFK deltagit i en demonstration på Sergels Torg i Stockholm, en demonstration som arrangerades av föreningen Kimberleys vänner. Gui Emanuelsson från Stockholm nämnde i ett kort tal bl.a. om uppsplitande avsked och förflyttningar som vi ej förstod eller kunde påverka, och om den känsla av maktlöshet och utanförskap som förföljt många av oss hela livet.

Styrelsen kommer i oktober att ha ett möte i Immigrantinstitutet i Borås. Vi har ju varit där en gång tidigare för ett par år sedan. Vi hoppas kunna samla ihop de berättelser som kommit in. Det är även viktigt att få dessa bevarade på ett säkert ställe. Förhoppningsvis kommer våra efterlevande att vara intresserade av vår historia. De bör veta var de kan hitta den.

Samma dag, lördag 21 oktober, ordnas ett allmänt medlemsmöte där.

Årsmötet 2001 kommer att arrangeras av Göteborgsföreningen i Nordiska Folkhögskolan i Kungälv. Där har vi ju varit tidigare och vi vet att det är en mycket lämplig plats för vårt riksmöte. Preliminärt datum den 5-6- maj 2001. Detta ser vi fram mot. Under rubriken "RFK-Info" kan du läsa om ytterligare händelser på olika håll.

"Bildminnet" är temat i TV-programmet "Gokväll" den 26 oktober. Gertrud Rullander i Mellansverige-föreningen medverkar och berättar om minnen från krigsbarnsresorna. Säkert väl värt att ses.

Vi gratulerar krigsbarnsföreningen i Lahti som firade 5-årsjubileum den 23 september. Det fanns representant från RFK med där och vi hoppas på ett reportage så småningom.

Under bokmässan i Göteborg presenterades en ny bok om krigsbarn, "Att inte höra till" av Ann-Maj Danielsen. Det skedde under ett miniseminarium i form av ett mycket intressant samtal mellan Sinikka Ortmark Almgren och författaren.

Till sist vill jag önska er alla en god fortsättning på denna hittills mycket vackra höst.

Pir-eko

Kai är glad att han blev kvar i Danmark

Vid Riksmötet i Åhus för finska krigsbarn deltog också Kai Palomäki Schmidt, från Finnebørn i Danmark. Jag fick tillfälle att intervjua honom under söndagens bussutflykt.

Hustrun Helga fanns med under vårt samtal och deltog hjälpsamt med förklaringar och fyllde ibland i Kais berättelser.

Resa utan mål

Under kriget var matbristen ett av de stora problemen i Finland, särskilt för de små växande barnen. Kai berättar att han ofta svält och att alla barnen där han bodde led mer eller mindre därav.

En dag fick han besked om att han skulle ut och åka tåg med sin moster. Han fick inte reda på vart eller varför. Han undrade förstås varför inte mor var med honom, men säkert var han lite spänd och förväntansfull inför en så oväntad resa.

Mostern vinkade av honom vid tåget som var fyllt av barn, massor av barn.

100 barn per lotta

Resan pågick i en vecka. På tåget hade varje lotta ansvar för cirka 100 barn. Resan gick först till Haparanda och sen genom hela Sverige där barnen via båt kom över Öresund till Helsingör eller Köpenhamn. Därefter ett nytt tåg som tog dem till Haderslev, där buss väntade och tog dem de sista tio kilometerna till byn Hoptrup.

När bussen stannade inne på bagare Holms gräsplan stod ett stort antal människor där och talade ett konstigt språk. Själv var Kai så trött att han ingenting fattade eller brydde sig.

Flickorna först

De vuxna skulle nu, visade det sig, välja ut vilket barn de skulle ta med

Ordförandena för krigsbarnsföreningarna i Danmark, Sverige och Finland antligen samlade: Kai Palomäki Schmidt, Pirkko Ahlin och Taisto Vihavainen i Åhus.

Foto: Pentti Käppi

hem. Flickorna valdes ut först, men köpman Schmidt som inte hade några egna barn valde Kai. Han såg så tunn och ynkelig ut.

Under kriget kom ca 4 000 barn till Danmark. Intresset att hjälpa var stort: omkring 40 000 anmälde sig för att ta hand om ett barn, så det fanns redan från början en mycket välvillig inställning.

Danska kamrater

Fjorton barn blev placerade i Hoptrup. Byborna månade ambitiöst om barnen – de fick bland annat träffas regelbundet för att hålla det finska språket levande!

Ganska snart hade barnen emellertid lärt danska och funnit kamrater att leka med, så intresset för de finska krigsbarnen bleknade så småningom.

Olavi som storebror

Bland de finska krigsbarn som Kai särskilt slöt sig till var Olavi Oksa. Han blev som en storebror för honom.

De flesta barnen återvände till Finland i slutet av kriget. Olavi och Kai blev kvar till 1947. Sen var Olavi tvungen att återvända.

Kai saknade sin vän mycket. Olavi kom en tid senare att bo i närheten av Kais mor. Han kontaktade henne och berättade hur bra Kai hade det i Danmark. Kanske detta påverkade hennes beslut att låta honom stanna där tills vidare?

Olavi startade en förening i Finland för de återvändande krigsbarnen. Han sökte efter Kai men lyckades inte få tag i honom förrän i början av 90-talet då han besökte samma gata där Kai bodde och så plötsligt träffade på honom.

Tidningarna ointresserade

Olavi ville då att Kai skulle starta en förening för krigsbarnen i Danmark där 350 barn blev kvar.

Kai kontaktade de stora dagstidningarna, som inte visade något intresse för idén. Då satte han in små annonser i de mindre tidningarna, med sitt namn och telefonnummer, och fick svar från 13 barn. 1992 startades föreningen på Finlands självständighetsdag 6 december.

Nu är de 120 medlemmarna spridda över hela Danmark. De har inte samma möjligheter till täta träffar som lokalföreningarna i Sverige, på grund av avstånden, men de har ett årsmöte varje år.

Brodern bitter

Kai var sju år när han kom till Danmark. Hans föräldrar skildes och hans mamma hade svårt att klara försörjningen av både honom och hans tre år äldre bror. Det blev därför så att Kai fick resa. Han kom att trivas bra och var glad att få bli kvar.

Hans bror hade också gärna velat komma till Danmark och har känt en viss bitterhet för att det inte blev så.

Träff i Borås

Lördag 21 oktober kl 17 hålls ett allmänt medlemsmöte för finska krigsbarn på Immigrantinstitutet, Katrinedalsgatan 43, Borås.

Ämnet är främst dokumentationen.

I samband med denna träff, dit alla krigsbarn och andra intresserade är välkomna, visas en utställning baserad på finska frimärken från krigstiden. Det är Aarre Ritola i Bankeryd som med brev och annat material och frimärkena som illustration vill dokumentera hur det var i Finland under dessa år.

Meningen är att utställningen skall vara kvar på Immigrantinstitutet några veckor.

Dokumentationen börjar ta form

Dokumentationsgruppen har äntligen satt sig ner för att diskutera och planera hur vi ska göra med dokumentationen av krigsbarnsverksamheten och våra egna öden.

Vi har beslutat att till att börja med ge ut en **antologi** med krigsbarnsberättelser tillsammans med en kort historisk översikt över skeendet.

Målsättningen är att ha manuskriptet klart och färdigredigerat till våren 2001. Det innebär att deadline för bidrag sätts till nästa årsskifte.

Alltså: om du vill ha med ditt bidrag, skriv det snarast och sänd det till någon i dokumentationsgruppen **senast 31 december 2000**.

Försök hålla dig inom rimliga gränser. Det är lätt att sväva ut...

Vid medlemsträffen i Borås kommer vi att diskutera ämnet närmare.

Dokumentationsgruppen består av Pirkko Ahlin, Sinikka Ortmark Almgren, Pentti Käppi, Gunnar Sältin och Kai Rosnell.

Kanske var det för svårt för modern att förlora bägge sönerna?

Kände igen gatorna

Kai förlorade sitt finska språk och kunde vid en återförening i Finland 1958 inte tala med sin bror eller föräldrarna som då för första gången möttes igen. Han hade inte varit i Finland på sjutton år!

Dock kände han igen en del gator och ställen som han bott på i förstaden till Helsingfors.

Fick ta namnet

Modern hade efter en tid gift om sig och han hade fått tre halvsyskon! Med en av systrarna har han i dag god kontakt. De träffas regelbundet.

Kai blev aldrig adopterad. Hans

mor ville det inte, och när det senare kunde skett ansågs hans fosterföräldrar vara för gamla.

Han skrev till kung Fredrik för att ta fosterföräldrarnas namn Schmidt. Kungen beviljade ansökan.

Så kom en inkallelseorder från Finland. Han blev bestört eftersom han kände sig som dansk efter alla år. Han begärde då att få bli dansk medborgare vilket beviljades. I gengäld fick han göra dansk värnplikt.

Språkförbistring

Det var genom sin blivande hustru som han på nytt sökte sina finska rötter. Vid deras bröllop uppstod en verklig språkförbistring.

Hans bror som bara talade finska fick samtalen översatta av sin hustru som kunde engelska. Kais svärfar var tysktalande från södra Jylland och då ingen mer än bruden kunde tyska fick hon översätta till danska som sen fick översättas till engelska och därifrån till finska...

Tydligt är att de barn som kom till Danmark trivdes och än i dag håller de kontakt med Danmark.

Avslutningsvis säger Kai att han varit lycklig och glad att han fick komma till Danmark. Han har alltid varit helt nöjd med sin danska familj.

Men när det är landskamper håller han på Finland.

Kai Palomäki Schmidt i samspråk med intervjuaren Gui Emanuelsson.

Foto: Helga Schmidt.

Gui Emanuelsson

Linnea Johansson har i hög grad bidragit till att Högsäter tog emot så många finska krigsbarn. Här får hon en gåva i form av en barnsko i keramik av ett av dessa krigsbarn, Aura Brynnel. Linneas man Inge har läget under kontroll.

Foto: Kai Rosnell

Hög procent krigsbarn i dalsländska Högsäter

Det lilla samhället Högsäter i Dalsland tog emot 48 finska barn under kriget.

Procentuellt blir det en förhållandevis mycket hög siffra, för den totala befolkningen uppgick enbart till 1 200 personer.

För att få en liknande siffra borde t ex Göteborg, med sina då 250 000 invånare, tagit emot cirka 10 000 barn! Eller hela Sverige (ca 7,5 miljoner) skulle tagit emot 300 000!

Gensvar

En starkt bidragande orsak till Högsäters höga siffror var lantbrukaren Anders Paulsson och hans dotter Linnea.

- Pappa cyklade runt i bygden och frågade i varje hus om dom kunde ta emot ett finskt barn, berättar Linnea Johansson, 74 år.

- Han sa alltid att det här är det enda Sverige kan göra för Finland nu.

Större hänsyn till fostermamman än till barnet som for illa

Och om inte Finland kämpade mot ryssarna så skulle även Sverige snart bli ryskt.

Det var en argumentation som gick hem i stugorna. Gensvaret var närmast överväldigande.

- Hjälpsamheten smittade. Och faktum är att de som hade det lite knäppt tog lättast emot finska barn. Det var små gårdar med stora barnkullar, torpare skulle man kanske kalla dem.

Cyklade runt

Linnea fick hjälpa till och cykla

runt till gårdarna och tala om när nästa sändning barn skulle komma. På den tiden fanns en smalspårig järnväg från Uddevalla till Bengtsfors.

- Pappa cyklade till den ena sidan av byn och jag till den andra. Folk hade inte telefon på den tiden. När tåget kom med barnen fanns fosterföräldrarna på stationen för att ta emot dem. Det var inte bestämt i förväg vem som skulle hamna var, men man tog hänsyn till önskemålen om flicka eller pojke. Flickorna var populärast, minns Linnea.

Tre finska pojkar

Anders Paulsson, en driftig man som hjälpt till att starta ett mejeri i Högsäter och dessutom var engagerad i hemvärnet, hade förstås tagit emot barn själv också, trots att han och hans fru hade sex egna.

Tre pojkar tog man emot, och Lin

Aura och hennes bror Pentti Sinkkonen tillsammans med fostersystern Britta Paulsson i Högsäter på 40-talet.

nea blev som en storasyster eller extramamma för dem.

– Jag fick mycket fin kontakt med dem och har det fortfarande med Eino Huimasalo i Äänekoski.

De andra två är döda, bland dem Pentti Sinkkonen, bror till Aura Brynnel som också hamnade i Högsäter och numera är aktiv medlem i krigsbarnsföreningen i Göteborg.

Även Linneas man Inge Johansson hade en finsk krigsbarnsbror, Vidar från Helsingfors. Han minns inte efternamnet.

Köpte gården

Aura Brynnel har köpt den lilla gården vid idylliska Ragnerudssjön där hon tillbringade sin krigsbarnstid. Nu är den renoverad och fin. Aura trivs utmärkt där tillsammans med sin sambo Göran Olsson, trots att tiden som krigsbarn inte alltid var så lycklig för henne.

De flesta hade det bra i Högsäter, men det fanns undantag.

– Det var speciellt en flicka som hamnade snett. Hon kom till en äldre ensamstående kvinna och hölls hårt. Hon fick inte göra någonting, inte gå utom dörren knappt. Men man kunde ju inte bara gå dit och hämta bort flickan... Henne var det synd om, säger Linnea.

Så kunde det alltså gå till: trots att man visste att ett barn för illa tog man mer hänsyn till fostermamman. Ändå visste man att flickan ibland till och med utsattes för misshandel.

Flera av de finska krigsbarnen bor fortfarande kvar i Högsäter.

Barnskor som gåva

I samband med mitt besök i Högsäter fick Linnea Johansson ta emot ett par små barnskor i keramik, signerade Ritva Markkanen i Hindås, av Aura Brynnel.

– Som ett litet minne och ett tack för allt du gjort för de finska krigsbarnen i Högsäter, sa Aura.

Linnea blev både glad och rörd över gåvan.

Kai Rosnell

Som droppar

Som droppar en regnig dag
faller tårar nedför mina kinder.
De faller av saknad.
Som tunga moln
en dyster sommardag
rusar tankarna genom mitt
huvud,
för alla gånger jag fördömt,
för alla gånger jag förträngt.
Som de gula, döda löven om
hösten
gulnar och dör även mina
känslor
av smärtan jag bär,
och av tomheten där inne.

Jag kunde inte förstå
varför ni då övergav mej,
Varför ni gav mej
till okända människor,
jag förstod ej då deras språk.
Varför – ekade i tankarna.
Tomheten smög sig åter,
bitterheten,
jag ville förtränga allting,
jag ville glömma.
Sen såg jag er åter,
första gången var ni främmande för mig.
Inte en vänlig blick,
inte en kram jag fick.
Ni behandlade mej som luft.

Man brukar säga att tiden läker
alla sår,
Men det är inte sant.
Jag har sår som inte läks,
åter och åter öppnar de sej.
Det bildas nya sår,
smärtan gnager i min själ.
En del har jag kunnat förlåta,
men smärtan finns ändå kvar.
M. Sofia O.

Intressant på Internet

Internet kan betyda mycket intressant.

Många av oss krigsbarn kommer ju ursprungligen från den del av Karelen som avträdde till Sovjetunionen.

Nu kan man finna mängder av intressanta uppgifter om det avträdde Karelen.

Internet-adressen är:
www.luovutettukarjala.org/

En annan nätadress har uppgifter om mer än 94 000 personer som stupat (eller försvunnit) under Finlands senaste krig. Man söker på namn och födelsetid, ev dödsdag eller hemkommun.

Den adressen är: : <http://tietokannat.mil.fi/menehtyneet/index.php3>

Lycka till med att leta efter dina anhöriga!

Minnesvärd invigning

Invigningen av minnesplattan i Helsingfors lördagen den 16 september – till minne av krigsbarnstransporterna – blev minnesvärd!

I stället för järnvägsstationen i Helsingfors blev det Sokos-varuhuset intill som blev platsen för invigningen.

Det visade sig att den person som utlovat plats för plattan på stationen trampat sina överordnade på tårna, och när högsta järnvägsstyrelsen behandlade ärendet så blev det totalstopp.

Nödlösning

– Den unga ledningen för Sokos-varuhuset förstod bättre värdet av en minnesplatta, sa Veikko Vihavainen som ledde ceremonin. Han var glad åt den lyckade nödlösningen.

Enligt uppgift var det i den byggnaden som barnen samlades innan de fördes via en gångtunnel (det lär ha funnits en sådan redan under kriget!) till tågen mot Haparanda.

Vi hade till slut hittat upp till tredje våningen på Sokos, och kryssat oss fram just bortom bh-avdelningen, till en estrad där man arrangerar modevisningar och liknande.

Mycket folk, oväntat många tillresande krigsbarn från Sverige som startat sin långa resa just från Eliel

Saarinens berömda järnvägsstation. Trängsel och hetta – någon svimmade av för en stund.

Danska flaggan?

Sveriges ambassadör Kerstin Asp-Johnsson sade några ord, och stadens överborgmästare Eva-Riitta Siitonen, beryktad för att göra gatorna i staden osäkra genom att åka inlines, drog av skycket och blottade minnesplattan. Den finska och svenska flaggan fanns där, men ingen dansk eller norsk.

Applåder och fotoblixtar – men det var svårt att komma åt en närbild av plattan så vi fick inte veta ordaly-

Helsingfors överborgmästare Eva-Riitta Siitonen låter täckelset falla.

delsen på texten (förrän plattan kom upp på måndagsförmiddagen). Inte heller exakt var plattan skulle sitta, eller om det var möjligt att se den även när varuhuset var stängt.

Pampigt!

Så drog hela sällskapet iväg ner genom varuhustrapporna ut i den sköna höstsolen och upp till Finlandia-huset (prytt med alla nordiska flaggor) där festligheterna fortsatte med en pampig inramning av sång och musik m m.

Ambassadör Kerstin Asp-Johnsson visade sig mycket påläst i sitt "festtal" om krigsbarnsproblematiken, men hänvisade när det gäller långsiktiga effekter till samma undersökning (av Eila Räsänen) som Eva Biaudet förra hösten i Stockholm, men utan att känna till bristerna i den.

Alternativen?

Hon citerade landshövding Tom Westergård (intervju i DN av Kaa Eneberg för några år sedan) som var kritisk mot "allt psykologiserande" i ämnet. "De som är negativa till krigsbarnsverksamheten har inte tagit hänsyn till de verkliga förhållan-

Docent Silvo Hietanen

dena i Finland då."

– Det är lätt att vara efterklok, med facit i hand. Men vilka var alternativen, frågade Kerstin Asp-Johnsson.

En bra sammanfattning och viktiga synpunkter, men kanske ingenting nytt i sak för oss som sysslat med frågan hela livet.

Plus på 3 000!

Docent Silvo Hietanen, historiker, hade en hel del intressanta detaljer i sitt "festföredrag", bl a att 6 600 barn (och mödrar) för till Sverige under vinterkriget, men 10 000 återkom! Ett

plus på över 3 000 personer, troligen barn från norra Finland och Helsingfors "svenska" familjer som inte registrerats vid utresan. Sextio barn stannade för gott i Sverige under vinterkriget.

Partipolitik

Hietanen framhöll också att en viktig orsak till att verksamheten fick en så stor omfattning var att den svenska organisationen växte sig så stark att den **behövde** fler krigsbarn!

Socialdemokraten K. A. Fagerholm, inrikesminister, som ensam godkände barntransporterna trots att regeringsmajoriteten var emot dem, fortsatte att "blidka" sina svenska partikamrater genom att öka verksamheten.

– Sverige var inte särskilt sympatiskt inställt till Finland under fortsättningskriget, sa Hietanen. Därför ville Fagerholm behålla verksamheten, som en bro till Sverige, krigsbarnen var den enda starka kontakten.

Så visst har vi spelat en viktig politisk roll, vi krigsbarn.

Vården viktigast

– Den viktigaste hjälpen från Sverige var att de tog emot 5 000 sjuka finska barn. De fick bra vård där – i Finland var det brist på medicin, penicillin fanns inte.

En viktig orsak till att så många som 15 000 barn kom att stanna i Sverige var att vistelsen där drog ut

Irja Olsson, Pirkko Ahlin och Sinikka Ortmark Almgren lade ner blomster vid hjältegravarna på Sandudd.

Foto: Evans Olsson.

på tiden. 15 procent stannade över fyra år!

Många intressanta detaljuppgifter, men Hietanen höll sitt anförande på finska (utan manuskript) med försök till korta sammanfattningar på svenska, och de enbart svenskspråkiga hängde inte med, fick inget sammanhang i framställningen.

Hans tilldelade 20 minuter blev 70!

Låååång meritlista

Så steg Pentti Knuutinen upp i talarstolen, och då insåg vi att detta var Helsingfors-föreningens femårsjubileum, inte någon invigningsfest.

Han berättade om allt som föreningen under hans tid som ordförande åstadkommit, och då räckte förstås

inte hans tilldelade tjugo minuter särskilt långt.

Han glömde tid och rum och tidsprogrammet förrycktes än mer. Dock blev han omedelbart hedersordförande!

Men alla hälsningar från andra föreningar fick anstå till kvällsfesten på Scandic Hotel Continental, vilket i sin tur försenade maten för gästerna som knappt fått något i sig sedan frukosten. Vi blev visst något tital fler än väntat, men den uppgiften trängde inte fram till köket!

Det var trevligt att umgås och träffa så många gamla vänner och stifta nya bekantskaper.

Visst blev det en minnesvärd fest!

Sveaborg!

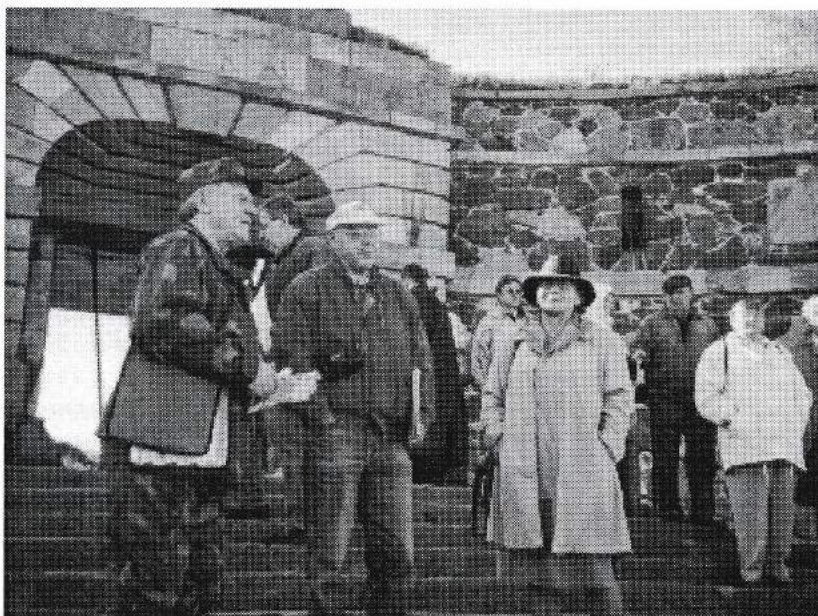
Söndagen ägnades först åt blomsternedläggning vid hjältegravarna på Sandudd, sedan åt en utfärd till Sveaborg med Pentti Knuutinen som initierad guide.

Han hördes och syntes utmärkt trots sin kamouflageuniform och gav oss många intressanta upplysningar om den gamla fästningsön.

Kaffet och middagen kom dock som en överraskning för de flesta gästerna vilket visar på stora brister när det gäller informationen.

Men vädret kunde ingen klaga på!

Kai Rosnell

Pentti Knuutinen i sitt esse som sakkunnig guide på Sveaborg. Kai Rosnell och Sinikka Ortmark Almgren hjälptes åt att översätta. Foto: Pirkko Ahlin.

**Mer om plattan
på sista sidan!**

Arkiven: en spännande historia

Landsarkiven kompletterar Riksarkivets samlingar om krigsbarn

När jag första gången besökte Riksarkivet i Stockholm hade jag turen att träffa Kari Tarkiainen, historiker och då arkivarie där (nu är han chef för Finlands Riksarkiv i Helsingfors).

Han introducerade mig till det arkiv jag sökte: *Hjälpkommittén för Finlands Barn*.

Det var exakt rätt man jag träffade: det är Kari Tarkiainen som ordnat arkivet och gjort det någorlunda överskådligt och användbart.

Sedan dess har jag besökt arkivet otaliga gånger och ständigt funnit nya uppgifter, både om mig själv och mina resor till Sverige, och om andra som bett om hjälp med sådana efterforskningar.

Mikrofilm

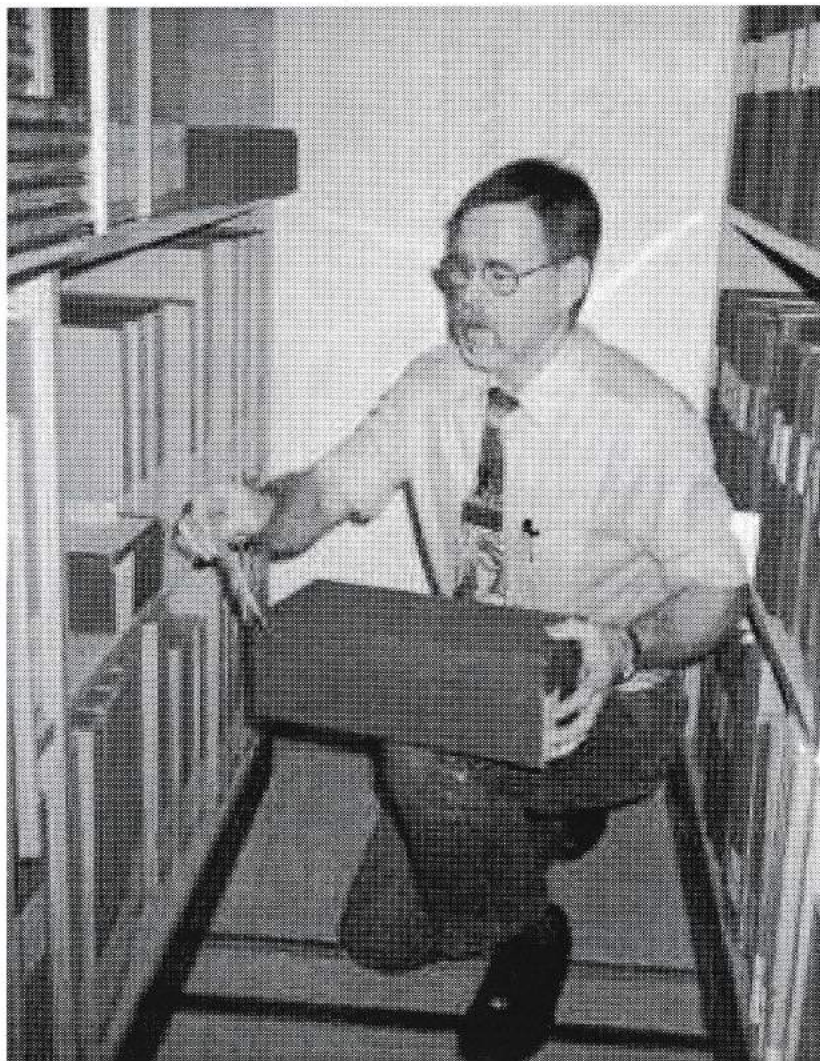
Betydligt enklare blev sökandet efter personuppgifter sedan de viktigaste kartoteken mikrofilmades för några år sedan.

Hjälpkommitténs arkiv omfattar tiden från 1941 och framåt tills kommittén avvecklades några år efter krigsslutet.

Vinterkriget

Man kan alltså inte hitta några uppgifter om barntransporterna under vinterkriget 1939-40.

Jag trodde inte att det fanns några arkivuppgifter alls från den verksamheten. Men vid mitt senaste besök hittade jag dem. Arkivarie **Mauri**

Thomas Selling visar vad Landsarkivet i Göteborg har av krigsbarnsmaterial.

Välimäki (som även tidigare varit mig till stor hjälp vid mina besök) hade plockat fram några volymer ur *Centrala Finlandshjälpens arkiv* när en grupp krigsbarn från Villmanstrand (Lappeenranta) kom på besök.

Jag kastade mig över dem (volymerna alltså).

Fina foton

Jag fann t ex en mängd små registerkort med fotografier på barn som sänts till Sverige. Jag fann långa listor på barn med mödrar som åkte tåg via Haparanda till ett uppsamlingsläger i Vindeln.

Där fann jag t ex namnet **Solveig von Schoultz**, sedermera berömd författare, med två döttrar. Hon har själv berört resan och händelserna i t ex boken *"De Sju Dagarna"* (utkom

1942) och framför allt i *"Det som har varit, det som är: en brevbiografi"* (Schildt, Esbo, 1999, urval och kommentarer av Ulla-Britt Wik).

Jag fann också namnet **Pentti Saarikoski** - senare uppburen poet - med mor, syster och bror.

Doris var med!

Och jag fann namnet **Doris Bogdanoff**, även hon med mor, syster och bror.

– Jag har anat att mamma varit över i Sverige med oss, men jag har aldrig sett någon dokumentation om det, säger **Gui Emanuelsson** som ingår i redaktionen för denna tidning. Hon hette Doris Bogdanoff innan hon blev adopterad i Sverige.

Dokumentationen finns. Svart på vitt.

"Stiku" Häggblom i Norge

Jag fann också uppgifter om en del barn som ännu i april 1940 vistades i Norge (!) som krigsbarn, bland dem min gamle vän och kollega **Stig Häggblom**, i många år sportchef på Hufvudstadsbladet!

Men jag fann ingenting om t ex **Christiane Bergroth** (som hade Solveig von Schoultz som lärare i skolan i H:fors). Hon måste ha kommit på helt privat väg till Stockholm under vinterkriget, och sådana barn finner man inte i registren.

Arkivarie **Rolf Linde**, Riksarkivet, har i en stor artikel i tidskriften *Sukutieto* (specialtidning för släktforskare på finska), nr 4/99, beskrivit, på svenska, vad som finns i Hjälpkommitténs arkiv, och vad man inte kan hitta där.

Svårigheterna

Några gånger har jag ombetts att leta rätt på uppgifter om ett finskt barn som vistades i frågarens föräldrahem under kriget, men bara förnamnet, inget efternamn, ingen födelsetid, ingen exakt tidpunkt för resan.

Har man tur kan man hitta uppgiften på Riksarkivet.

T ex fann jag namnet på en flicka som vistats en tid i en familj nära Helsingborg. Jag letade fram förteckningen över personer som tilldelats medaljen "*Benignitatis humanae Finlandia memor*", och lokalavdelningen för Malmöhus län hade faktiskt gjort den notering som begärdes: även barnets namn.

På listor från andra lokalavdelningar utelämnades oftast barnets namn, och då är det ju kört.

Jag letade förgäves efter en pojke som vistats på Bohus Björkö i Göteborgs skärgård.

45 volymer i Göteborg

Så upptäckte jag i Rolf Lindes artikel att en del av Hjälpkommitténs lokalavdelningar arkiverat sitt material på närmaste landsarkiv.

Arkivarie **Thomas Selling** på Landsarkivet i Göteborg var mycket hjälpsam när jag kom dit för att leta.

– Jodå, vi har 45 volymer här, 3,5 hyllmeter, från Hjälpkommitténs lokalavdelning i Göteborg. Dessutom har vi allt material från landshövdingskan **Maja Mannerfelt** i Mariestad. Hon var mycket engage-

rad i krigsbarnsverksamheten, berättar **Thomas Selling**.

Eero och Maire

Där fann jag t ex ett par volymer med listor på fosterhemmens namn och adress och vilka barn som vistades där.

Jodå, killen på Bohus Björkö fanns där: **Ensio Osenius**.

Jag fann antligen namnet på den **Eero** som jag minns från Gunnilse 1945 (**Tervonen**, född 21 maj 1936).

Jag fann också **Maire Kohonen** (nu **Lumsden**, i Göteborg) och alla hennes kamrater på Tyringe barnhem i Hindås och senare i Pixbo. Det är bara att promenera upp till Landsarkivet vid Arkivgatan och begära fram volym nr 17, Maire! Hälsa från mej!

Men varför kunde vi inte hitta **Elsa** och **Nils Selling**, (arkivariens farbror) och deras finska barn **Eino Zilliacus** i det arkivet?

Felstavning

Förklaringen är nog att när de flyttade till Alingsås hade de redan barnet med sig. Pojken hade alltså inte blivit tilldelad dem via Göteborgskommitténs försorg. Men i Riksarkivet fanns han registrerad.

På landsarkivet lyckades jag också lösa problemet med **Aura Brynnel** i Högsäter. **Aura Sinkkonen** finns inte i Riksarkivets kartotek, men med ledning av fosterföräldrarnas namn hittade jag både henne och hennes bror i landsarkivets register.

De stod under namnet "**Siukkonen**".

Det är lätt att förväxla "u" och "n" i skrivstil.

Det är spännande, men tidsödande, att gräva i arkiv.

Själv har jag fortfarande mängder med arkivmaterial att gå igenom. Det

skulle ju vara intressant att veta på vilket sjukhus jag tillbringade några dagar i början av juni 1942. Och vad tanten hette som eskorterade mig till Göteborg.

Passlistorna

För att inte tala om alla som ber om hjälp att hitta både det ena och det andra.

En detalj som Rolf Linde inte nämner i sin artikel är "**passlistorna**" i Riksarkivet, stora blågrå pärmar med långa namnlistor med alla passagerare på båtar, tåg eller flyg från Finland till Sverige. Här kan man se exakt vilken dag man reste, och man har namnen på alla medpassagerarna. Dock inte namnen på alla färdledarna.

Ofullständigt

Ett förbehåll: arkivet är inte helt fullständigt. En del namn och transporter saknas. Varför? Vet ej.

Mycket av det material som finns i Riksarkivet i Stockholm finns också i Helsingfors.

Den stora skillnaden mellan Stockholm och Helsingfors ligger i tillgängligheten. Hjälpkommitténs arkiv är ett "privat" arkiv, Socialministeriets i Hfors är ett statligt arkiv och därmed underställt sekretess. Vem som helst kan inte leta efter vad som helst där.

Privatbrev

Och översättningarna (kopior) av privatbrev från och till fosterföräldrarna i Sverige finns enbart i Stockholm. Några få utnyttjade översättningstjänsten hos Hjälpkommittén.

Själv har jag bara funnit några få brev från/till personer jag känner. Vederbörande har blivit mycket glada när jag skickat dem en kopia.

Text och foto: Kai Rosnell

Reg. nr. 17085	Namn	Roumanen, Kaino Kalevi
Född den 1.7.35	Föräldrar	Aino Yrjö
Adress	Euraajoki-Kuivalahti	
Syskon reg. nr		
Ankomst 4.6.42.	Återresa	den 29.6.45. via Haparanda enl. färd. 287
Adress i Sverige	Göteborg 1026	tel.
9.6.42	Erik Johanson,	Gunnilse nr 7. Gunnilse

Så här ser ett registerkort ut i "huvudkartoteket" på Riksarkivet. Nummer, namn, födelsetid, föräldrar, hemort, ev. medföljande syskon, ankomsttid, hemort i Sverige, återresa.

RIKSFÖRBUNDET FINSKA KRIGSBARN

Protokoll 200005-20

Art: Årsmöte
Plats: Hotel Åhus Strand, Åhus
Tid: 2000-05-20, kl 16.05-17.20
Närvarande: Ca 75 medlemmar

- § 1 Öppnande Ordföranden Pirkko Ahlin öppnar riksmötet och hälsar deltagarna välkomna.
- § 2 Mötesordförande Kommunfullmäktiges 1:e vice ordf i Kristianstad Erna Arhag väljs till mötes ordförande.
- § 3 Sekreterare Pentti Käppi utses till att föra protokollet.
- § 4 Justerare, rösträknare Esko Lahti och Auvo Klefström väljes till justerare tillika rösträknare.
- § 5 Kallelsen behörig Mötet förklarar att kallelsen till mötet skett i behörig ordning.
- § 6 Dagordningen Dagordningen godkänns.
- § 7 Röstlängden På förslag av ordföranden beslutar mötet att behandla röstlängden och dess giltighet när röstningsförfarandet så kräver.
- § 8 Verksamhets-berätt. Sekreteraren läser upp verksamhetsberättelsen för 1999, varefter funktionärerna för det gångna verksamhetsåret presenteras för mötet. Verksamhetsberättelsen godkänns och läggs till handlingarna.
- § 9 Ekon. berättelse Kassören Gunnel Nordström redogör för det ekonomiska utfallet under verksamhetsåret.
- § 10 Ekon. redovisning av minnesplattefonden Birger Hansson redogör för hur medlen till minnesplattefonden har använts. Redogörelsen godkänns och läggs till handlingarna.
- § 11 Revisions-berättelse Birger Hansson läser upp revisorernas berättelse för 1999, där styrelsen föreslås ansvarsfrihet.
- § 12 Ansvarsfrihet Riksmötet beviljar styrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 1999.
- § 13 Medl. avg. Mötet beslutar att hålla medlemsavgiften oförändrad.
- § 14 Förbundsordf. Pirkko Ahlin omväljes till förbundsordförande.
- § 15 Styrelserepresent. Lokalföreningarna har vid sina årsmöten utsett följande representanter till riksstyrelsen (lokalförening, ordinarie, suppleant):
Gävle-Dala: Irja Olsson, Reino Heino.
Mellansverige: Gunnel Johansson, Raimo Berglund.
Göteborgsföreningen: Pentti Käppi, Pirkko Loippo.
Stockholmsföreningen: Sinikka Ortmark Almgren, Kai Rosnell.
Direktanslutna till RFK: Kalle Seppä, Maija-Liisa Hedgren.
Skåneföreningen: Gunnel Nordström, Kostu Markkanen.
- § 16 Revisorer Till ordinarie revisorer väljs Birger Hansson och Auvo Klefström samt till revisorssuppleant Sam Halonen-Norlin.
- § 17 Valberedning Riksmötet väljer till valberedning följande medlemmar: Gui Emanuelsson (sammankallande), Reino Lamminheimo, Arvo Oljakka, Kaarina Rundström-Skoog, Keijo Yndén och Salmé Lundqvist.
- § 18 Motioner och förslag från styrelsen Styrelsen har inga motioner med däremot ett par förslag, som initierats av det finska riksförbundet. I enlighet med dessa beslutar årsmötet att i möjligaste mån *förlägga riksmötet* vartannat år på den svenska ostkusten, *så att det underlättar besök* från den finska sidan. Av samma skäl har man från finsk sida lovat placera vartannat årsmöte på den finska västkusten att uppdras åt de lokala föreningarna att *utse kontaktpersoner*, som kan ge råd och eventuellt erbjuda billiga övernattningsmöjligheter till resande krigsbarn i Sverige och Finland.
- § 19 Motioner och förslag Inga motioner och förslag från enskilda har inkommit.
- § 20 Riks-2001 Styrelsen får i uppdrag att ordna arrangörer. Mötet understöder också Gunnel Johanssons förslag om att två lokala föreningar kan med fördel samarbeta kring arrangemanget.
- § 21 Övrigt Birger Hansson påminner om att *minnesplattan vid Skeppsbron* kräver skötsel men får beskedet att Martti Broström och Pentti Börjesson har lovat att sköta om plattan. Erbjudandet tages tacksamt emot av årsmötet.

forts på nästa sida →

Vem bär Marjattas mössa?

Vem bär "min" mössa?

Jag kom till Sverige i november 1944 som krigsbarn. Fortfarande har jag kvar min mössa som jag hade på mig när jag kom.

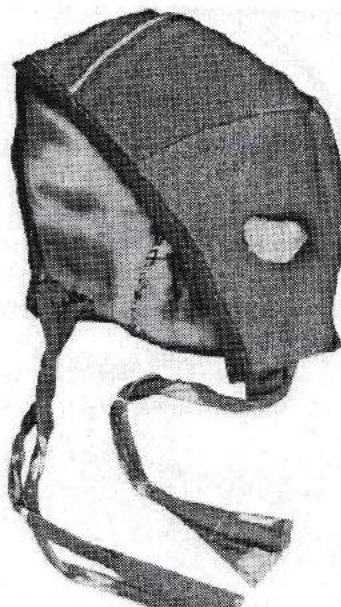
Det är en mycket speciell mössa, fodrad med fetvadd, har påsydda färgglada band, och vid varje sida finns ett utskuret hjärta i renskinn.

Till min stora glädje och förvåning fick jag se en liten flicka som bar "min" mössa på en dokumentärfilm om finska krigsbarn. Den sändes i svenska TV 1 den 16 juni.

Hjärtat hoppade glädjeskutt: kunde det vara jag som hade fastnat på en film från 1944?

Vem är flickan nere till vänster?

Jag har fått hjälp att få fram en stillbild på flickan med mössan och såg att det inte var jag. Mössorna var exakt lika men färgerna omvända.

Renskinshjärtana var likadana.

Nu undrar jag: Vem är flickan med mössan?

Kan det vara så att vi hör hemma i samma by, byn Salmi norr om

Ladoga i Karelen. Var sådan mössmodell vanlig i Finland, eller fanns den bara i Karelen?

Ta kontakt med mig och berätta!

Jag har kvar mitt karelska namn

Marjatta Titoff

Kärleksgatan 1, 211 45 Malmö,
tel 040-974844.

forts från föregående sida

Indrivningen av medlemsavgifter till RFK har medfört vissa problem. MedlemsNytt kommer att uppmana lokalföreningarna att betala in avgifterna tidigare än vad som sker idag.

Pirkko Ahlin avtackar avgående styrelsemedlemmen Raimo Artman, som icke är närvarande p g a sin flyttning till Finland, och lovar sända till honom boken "Impi från Suomussalmi".

§ 22 Avslutning

Pirkko Ahlin tackar för förtroendet att få fortsätta sitt arbete som förbundsordförande. Mötesordförande Erna Arhag tackar deltagarna för aktiv medverkan och förklarar riksmötet avslutat.

Protokollet bifogas

Bilaga 1 Verksamhetsberättelse för 1999.

Bilaga 2 Ekonomisk berättelse för 1999.

Bilaga 3 Bidrag till minnesplatta på Skeppsbron 28.

Bilaga 4 Revisorernas berättelse för 1999

Vid protokollet dag som ovan
(namnteckning)

Pentti Käppi

Sekreterare

Justeras

(namnteckning)

Auvo Klefström Esko Lahti

Med anledning av Esko Lahtis bortgång justeras protokollet av mötesordföranden Erna Arhag.

(hennes namnteckning)

Riks 2001 i Kungälv

Riksmötet 2001 kommer att hållas i Kungälv, på Nordiska Folkhögskolan där vi varit två gånger tidigare (senast 1998).

Datum blir lördag-söndag 5-6 maj.

Programmet är förstås redan under planering, meddelar Pentti Käppi i Göteborgs-föreningen som arrangerar.

Klart är att docent Eric de Geer, Uppsala, kommer. Hans forskningar i ämnet finska krigsbarn från 1980-talet ligger till grund för många färskare avhandlingar och undersökningar.

Boka in den helgen redan nu!

Hur följer Sverige FN:s barnkonvention?

I november för snart elva år sedan antogs FN:s barnkonvention.

I 141 noggrant formulerade artiklar fastslogs barnens

- rätt till liv och utveckling
- rätt till trygghet och skydd
- rätt till medbestämmande och respekt

Hur efterlevs konventionen?

Låt oss ta ett oss närliggande exempel, ett av de länder som ratificerat konventionen och alltså förbundit sig att följa den: Sverige.

Låt oss exemplifiera med en liten begränsad, lätt urskiljbar grupp: barn som tvingas leva gömda därför att deras föräldrar "gått under jorden", sedan de fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd.

Dessa barn finns inte i Sverige, officiellt alltså. De har inget uppehållstillstånd. Men reellt finns de här.

Vilket bör gälla om vi utgår från barnkonventionen?

För att få umgås med andra barn, för att ha tillgång till hälsovård och skolgång, är de gömda barnen helt hänvisade till människors godtycke. En vidsynt lärare kanske tillåter ett barn att följa undervisningen i hans klass, men efter ett tag tvingas barnet flytta till ett annat gömställe långt från den skola där just den läraren arbetar, och barnet förlorar de kontakter det byggt upp.

Är det att leva ett normalt liv och få möjlighet att utvecklas normalt?

Att ens närmaste, föräldrarna, lever i ständig skräck och ovisshet, att tvingas flytta från ställe till ställe, **är det att ha trygghet?**

Att den dag man hittas av polisen sätts i förvar och sedan utvisas, **är det att åtnjuta skydd?**

Att utan att själv ha valt det och utan att fatta varför, tvingas leva under de mycket påfrestande förhållanden det innebär att leva gömd, **är det att ha medbestämmanderätt och bemötas med respekt?**

Minnesplattan i Helsingfors

Är vi svikare?

När jag anlänt med flygbussen till Järnvägstorget, stegat in på "Neuvonta" för att fråga om vår minnesplatta-ceremoni, satt barsk dam bakom disken, modell matrona från gamla Sovjet-tiden. Högt och ljudligt meddelade hon mej, inför auditoriet, att "ei ne siihen saannu lupaa! Mitä jos jokainen joka anoo saisi luvan. Eihän ny sellainen käy!" Hon försvarade sitt Eliel Saarinen-revir med indignation och patos.

Trots att jag såg det komiska i situationen slog det mig samtidigt att det på ett sätt beskrev inställningen till oss: "maanpettureita!" som fegt smet undan där andra stannade kvar och kämpade.

Den känslan fick man när man återvände till sitt krigshärjade sväl-

tande land, själv äppelkindad, välmående efter Sverige-åren. Anklagelsen låg i luften.

I Stockholm fick vi en minnesplatta uppsatt på ärevördig Gamla Stan-fasad, i Helsingfors förvisas den ner i en Metro-gång...

Vi måste få erkännande, också i Finland, då oförståelsen för vårt trauma tycks kompakt.

Lea Holmberg, Stockholm

neuvonta=rådgivning

Den barska damens ord på svenska: "De fick inte tillstånd till det. Tänk om alla som begärde det fick det. Sånt går ju inte för sig!"

maanpettureita=landsförrädare, svikare

...forts...

Med andra ord: Sverige bryter mot barnkonventionen på alla punkter. Och vi som stillatigande åser detta, kan vi inte betraktas som medbrottslingar?

Det behövs inte vara så! Om den lilla grupp barn det är fråga om (färre än 1000) slipper leva gömda, får de samma rätt till liv och utveckling, trygghet och skydd, medbestämmande och respekt, som andra barn i det här landet. De slipper leva gömda om deras föräldrar ges uppehållstillstånd i Sverige.

Jag vädjar till er läsare: samla namn, skriv till regeringen (103 33 Stockholm)! Låt oss gå in i det nya millenniet utan några gömda barn! Ställ krav på regeringen att följa den konvention Sverige redan för elva år sedan skrev på!

Astrid Möller, Göteborg

**Tänker du
FLYTTA?**

**Meddela redaktionen -
annars missar du
TIDNINGEN!**

Försvunna pengar

En summa pengar försvann under årsmötet i Åhus.

De kontanta pengar, som inbetalades under dagen till kassören Gunnel Nordström och som borde ha inbetalts via postgiro, deponerades tillsammans med kvitton i ett antal kuvert i hotellets kassaskåp under lördagen.

På söndagen hämtades kuverten av Gunnel N., Auvo Klefström, revisor i RFK, samt hotellvärden Max Svensson. Då upptäcktes att ett kuvert innehållande 10.370 kr saknades.

Hotellvärden Max Svensson tog omedelbart på sig ansvaret för det saknade kuvertet. Pengarna har inte kommit till rätta, men kvitto finns och händelsen har polisanmälts av hotellet.

Med detta vill jag på det bestämdaste dementera att något otillbörligt skett från någon av våra funktionärer.

Om någon vill ha upplysningar kontakta undertecknad.

Pirkko Ahlin

På gång i lokalföreningarna

GÖTEBORG:

Söndag 15 okt kl 16, Medborgarhuset, Brahegatan 11, Göteborg. Kalevala-afton. I samarbete med Karelska föreningen och Finska språkets vänner.

Lördag 21 okt kl 17: Immigrantinstitutet, Katrinedalsg. 43, Borås. Om vår dokumentation. Utställning av frimärken, dokument m m: Bild av Finland. Se sidan 5.

STOCKHOLM:

Torsdag 26 okt kl 18.30, Kristinehovs Malmgård, Kristinehovsg. 2, Stockholm: Berättarkväll. Lotteri. egen förtäring.

Torsdag 30 nov kl 18.30, samma lokal: Auktion, räkafton 60 kr/pers, egen dryck.

Lördag 16 dec kl 14, samma lokal: Julfest, 70 kr, egen dryck.

SKÅNE:

Lördag 21 okt kl 15, Wärdshuset Kastanjelunden, Yngsjö (8 km söder om Åhus): Skåniskt Ålagille. Info: Keijo Yndén, tel 046-303788.

MELLANSVERIGE:

Lördag 28 okt kl 13, Lögarängen (Katajaisets lokal), Västerås. Medlemsträff.

GÄVLE-DALA:

Söndag 8 okt kl 13, Naturum, Siljansnäs. Medlemsträff, ämne: dokumentation.

Höstens program i övrigt ännu inte spikat.

Finlandsinstitutet i Stockholm inbjuder till föreläsningar:

22 oktober: Urho Kekkonen och Sverige.

9 november: Mika Waltari.

Rättelse

I förra numret berättade vi om "Saara - sotalapsi" på teatern i Björneborg. Där nämndes också en annan teaterpjäs som visats en enda gång, i Mäntsälä 7 nov 1999.

Författaren till den pjäsen heter Anneli Partto, inte Paltto som vi påstod. Vi ber om ursäkt.

RFK-info 3/2000

Riks-2001 i Kungälv den 5-6-maj 2001. Se sidan 13.

Finnebørn årsmöte i Hilleröd, Danmark den 9-10 juni 2001.

Krigsbarnsdagar i Sankt Michel (Mikkeli) den 24-26 augusti 2001.

Jubileum i Kemi i juli 2001. Mer info senare.

Krigsbarnsträff i Borås den 21 oktober. Se sidan 5.

26 okt: programmet "Gokväll" i TV2, tema Bildminnet. Medverkan av Gertrud Rullander från Mellansverige-föreningen.

Kura Skymning på biblioteken den 13 nov. Årets tema: Barnböcker.

Förtäring-
stek

Nya böcker

"Att inte höra till" är titeln på en bok som nyligen kommit ut på B Wahlströms bokförlag. Undertiteln lyder "Ett finskt krigsbarn berättar", och det är **Ann-Maj Danielsen** som skrivit. Hon berättar om sitt liv i Finland sedan hon återvänt efter fem år i Sverige, helt utan minnen från tiden före resan.

Vi återkommer med en recension av boken.

Krigsbarnsföreningen i Jyväskylä är nu klar med sin bok. "Pitäkää mukuloista huolta" ("Ta hand om ungarna"), cirka 240 sidor, presenteras den 7 oktober i Jyväskylä, där **Pauli Lampinen** varit den drivande kraften bakom verket. Priset blir cirka 100 mark (SEK 140+postavgift).

Den kan beställas från Pauli Lampinen, Kauppakatu 12 B 45, FIN-40100 Jyväskylä, Finland. Tel 00358-14 617657.

Vi återkommer även till detta verk.

RFK:s styrelse 2000

Ordförande:

Pirkko Ahlin, John Ericssonsg. 55, 652 19 KARLSTAD. Tel 054-158638.

Suppl. **Pirkko Loippo**, Basung. 40, 421 40 V FRÖLUNDA. Tel 031-452238.

Föreningen Finska Krigsbarn i Gävle-Dala (FKGD):

Irja Olsson, Arentvägen 5, 806 48 GÄVLE. Tel 021-167678.

Suppl. **Reino Heino**, Valhallavägen 19 A, 811 40 SANDVIKEN. Tel 026-256658.

Stockholmsföreningen Finska Krigsbarn (SFK):

Sinikka Ortmark Almgren, Furusundsv. 18, 115 37 STOCKHOLM. Tel 08-6615808.

Suppl. **Kai Rosnell**, Kølängsv. 10, 741 42 KNIVSTA. Tel 018-380009.

Föreningen Finska Krigsbarn i Mellansverige (FKMS):

Gunnel Johansson, Eddagatan 4, 723 55 VÄSTERÅS. Tel 021-22058.

Suppl. **Raimo Berglund**, Välljärns-gatan 240, 724 73 VÄSTERÅS. Tel 021-354507.

Skåneföreningen Finska Krigsbarn (SKFK):

Gunnel Nordström, Fajansv. 102, 238 40 OXIE. Tel 040-545696.

Suppl. **Kosti Markkanen**, Ribetuatorp, 297 94 DEGEBERGA. Tel 044-352412.

Direktanslutna till RFK (RFK):

Kalle Seppä, Kastgränd 5, 302 53 HALMSTAD. Tel 035-213075.

Suppl. **Maija-Liisa Hedgren**, Nygatan 37, v 1, 891 43 ÖRN-SKÖLDSVIK. Tel 0660-372131.

Avs: **RFK**
c/o Kai Rosnell
Kölångsvägen 10
741 42 Knivsta

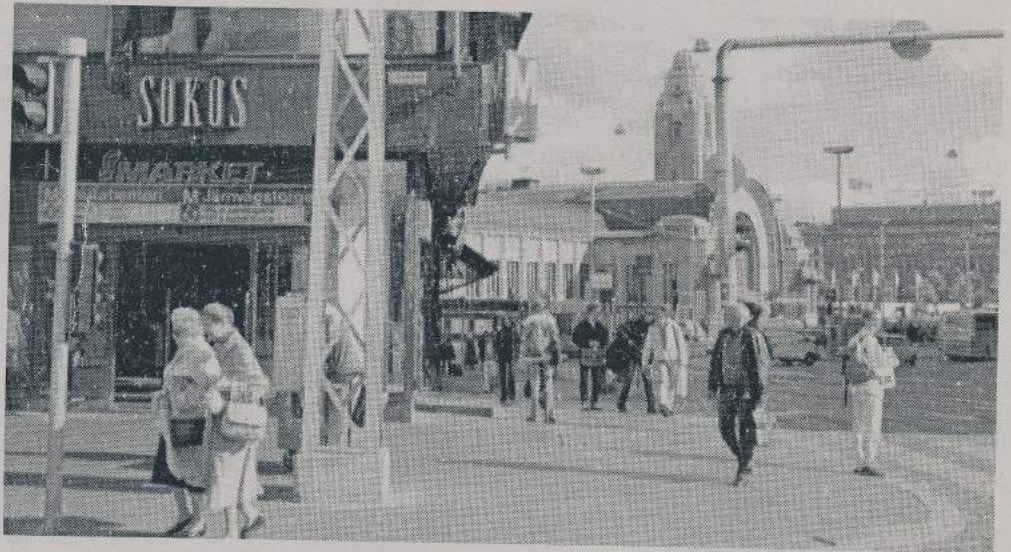
Rosnell Kai
Kölångsvägen 10
74142 Knivsta

B-POST

Här finner du minnesplattan

Det är inte så lätt att hitta minnesplattan om man inte vet var man skall leta.

Dock är den tillgänglig dygnet runt. Om ingången via Sokos är stängd kommer man dit via järnvägsstationen och gångtunneln mot Forum-galleriet.

Eliel Saarinsens berömda järnvägsstation i Helsingfors slipper härbärga den enkla blanka kopparplattan, cirka 30x30 cm stor.

Den har fått en undanskynd placering, under jord, i gångtunneln som går från järnvägsstationen förbi varuhuset Sokos till Forum-galleriet.

Enklast hittar man plattan om man går in i Sokos-huset i hörnet Mannerheimvägen-Brunnsgatan (bilden ovan), tar rulltrappan ner och går femtio steg i riktning mot stationen. Där sitter plattan på högerväggen!

Jag var med vid den "högtidliga" uppsättningen måndag förmiddag (se

bilden nedan!). Varuhus-chefen Pekka Säaskilahti inspekterade när Tuomo Yli-Erkkilä och hans kompis borrade fyra hål i kakelväggen och satte plattan på plats. Enkelt och effektivt, fem minuter på sin höjd.

Tid är pengar.

*Text och foto:
Kai Rosnell*

Texten

Inskriptionen på minnesplattan lyder sålunda:

LASTENSIIRROT
1939-1945

Täältä lähetettiin tuhansia lapsia turvaan muihin pohjoismaihin sotavuosina 1939-1945.

BARNTRANSPORTERNA
1939-1945

Härifrån sändes tusentals barn till trygghet till andra nordiska länder under krigsåren 1939-1945.
Helsingin seudun sotalapset r y
Helsingfors nejdens krigsbarn r f

